

Лінгвістика та паралінгвістика у контексті інтернет комунікації

Є. О. Легкобит

Сумський Державний Університет
Corresponding author. E-mail: jetfrommoon@gmail.com

Paper received 27.11.20; Accepted for publication 10.12.20.

<https://doi.org/10.31174/SEND-HS2020-242VIII42-03>

Анотація. У статті розглядаються лінгвістичні та паралінгвістичні риси інтернет комунікації як новітньої форми спілкування. У публікації розглянуті словотвірний, морфологічний, лексичний, граматичний, орфографічний мовні рівні та їх особливості в умовах інтернет комунікації. Паралінгвістичні характеристики інтернет спілкування представлені у статті на матеріалі графічних елементів, які включають, передусім, емоджі або «смайлики», як спосіб вираження емоцій позамовними засобами без можливості співрозмовників напряму бачити одне одного у процесі комунікації.

Ключові слова: лінгвістика, паралінгвістика, інтернет комунікація, електронне спілкування, емоджі.

Вступ. Нові форми спілкування з'являються раз на десятки тисяч років. Так, усне мовлення стало найпершою формою спілкування людей, воно виникло близько 30000 – 100000 років тому. Письмове мовлення, на думку дослідників, виникло приблизно 10000 – 15000 років тому [0, с. 250]. На сучасному ж етапі розвитку людства, в умовах процесів технічного прогресу, інформаційної революції та глобалізації, можемо говорити про нову форму комунікації – інформаційної або інтернет комунікації. Свідками виникнення та розвитку цієї новітньої форми спілкування є ми та наші сучасники.

Починаючи з 70-х рр. ХХ ст. активно розвивається комп'ютерна галузь, з'являються перші комп'ютерні мережі, що знаменують появу суспільства нового типу – інформаційного. З появою в житті людей електронних технологій та мережі інтернет виникає й нова ера комунікації – спілкування через інтернет в електронному режимі. Такого роду зміни формату та способу комунікації викликали трансформації лінгвальних одиниць, появу нових лексем, зміни в граматичній структурі, виникнення нових стилів та жанрів комунікації тощо.

Короткий огляд публікацій з теми. Лінгвістичні особливості електронних текстів вивчали Л. В. Зубова, О. А. Клінг, О. Г. Ревзіна, О. Н. Сіверська, І. М. Кудрова та інші вчені. У світлі теорії комунікативності електронні тексти розглядалися Н. А. Ковальовою та А. Н. Поповою, а з позицій прагмалінгвістики та мовного етикету – А. А. Акішиною, Н. І. Формановською. У стрімко зростаючому в даний час потоці досліджень, присвячених інтернет комунікації, мовним та позамовним аспектам електронного спілкування присвячені праці таких вчених, як Е. Н. Галичкіна, Ф. О. Смирнов, Г. П. Нецименко, У. Гюнтер, Е. Вісс, Дж. Леслі, П. Панзеграу, К. Таунсхенд та ін.

Мета дослідження полягає у вивченні лінгвістичних та паралінгвістичних аспектів інтернет комунікації, як новітньої форми спілкування.

Матеріали та методи дослідження. До мовних характеристик інтернет комунікації можна віднести специфічні лексичні, граматичні, синтаксичні, а також графічні, графіко-фонетичні засоби. Зокрема, словотвірний та морфологічний рівень інтернет спілкування представлений активними процесами словотворення у мережі (з використанням певного набору словотворчих гнізд, таких як *cyber, hot, web, net, mouse, click, bot*

та інших); використання аббревіатур, цифрових і буквених омофонів з метою економії лінгвістичних засобів, часте вживання форм імперативу [0].

До лексичних рис інтернет комунікації належить активне використання акронімів, неологізмів, комп'ютерної термінології, у неофіційному спілкуванні – різних типів сленгу. Активне використання аббревіатур і акронімів є однією з найважливіших та найбільш характерних рис електронного спілкування. Так, у словнику комп'ютерного програмістського сленгу «Jargon File» Е. Реймонда наводяться такі приклади аббревіатур і акронімів: *BBL – be back later* (повернуся пізніше); *BRB – be right back* (скоро повернуся); *LOL – laughing out loud* (голосно регочу); *ROTF – rolling on the floor* (катаюся по підлозі); *ROTFL – rolling on the floor laughing* (катаюся по підлозі регочучи); *AFK – away from keyboard* (відійшов / відійшла від клавіатури); *b4 – before* (перш); *CUl8tr – see you later* (побачимося пізніше); *rehi – hello again* (привіт ще раз) тощо [**Hiba! A hivatkozásí forrás nem található.**].

Характерним також є вживання усно-розмовних елементів у електронній формі комунікації, що підтверджується широким вживанням дієслів з прийменниками: *sent off, find out* і т. п. та скорочень: *pcs.*, що відповідає «*pieces*», *pls.* – «*please*», *Please reply asap – as soon as possible*. *fwd (forward), I've, she's*. При цьому аббревіатури типу *tnks & rgs – «thanks and regards»*, *u – «you»*, *2 – «Too»*, *4 – «for»* справедливо вважаються сленгом, оскільки вони не є нормативними [0].

На орфографічному рівні електронне спілкування характеризується, передусім, явищем аграматизму (від грецьк. *agrammatos* – незрозумілий) порушення мовлення людини, що виявляється у неправильному використанні граматичних елементів і форм [0]. Найбільш характерним способом реалізації аграматизму в інтернет-мовленні є ератичне письмо – навмисне спотворення існуючої орфографії з метою надати висловам користувача комічного забарвлення або висловити певні емоції. Еративи, тобто навмисне порушення орфографічної норми, різного роду компресиви та аббревіатури (наприклад, *smmr (summer), hols (holidays), tht (that), up 2 N (up to now, etc.)*) стали відмінною рисою мережевого соціолекту [0].

У англійському інтернет мовленні порушення орфографії зазвичай має на меті спрощення письма для економії часу користувача на набір тексту. Прикладом та-

кого спотворення є наступні варіації написання англійських слів: *Love = luv, to you = 2U, forever = 4ever, Congratulations! = Congrats!* Іншою відмінністю є велика кількість граматичних помилок в мовленні, що наближає цей жаргон до безграмотної, простонародної англійської мови [0, с. 15]. Наприклад, речення *I can haz a cheezburger?*, є спотворенням від *Can I have a cheeseburger?* На граматичному рівні можна відзначити порушення питальної інверсії, використання невідповідної форми дієслова («to have»). Інший приклад – *Lemme chex mah mailz*, є спотворенням від *Let me check my mail*. Граматичні порушення виражаються у вживанні невідповідної дієслівної форми (*chex = checks*) і використанні форми множини іменника замість однини.

Звернемося також і до паравербального або паралінгвістичного аспекту інтернет комунікації. До паравербальних характеристик інтернет комунікації належить її креолізованість, яка полягає у залученні до мережевих текстів таких паралінгвістичних засобів, як зображення, фотографії, а також активному використанні різних шрифтів, кольорів, графічних символів тощо.

Особливе значення має використання в інтернет спілкуванні так званих емотиконів, або «смайлів», які є ще одним важливим графічним засобом спілкування у мережі інтернет. «Смайли» (від англ. smile – посмішка) – це значки, складені з розділових знаків, букв і цифр, які позначають будь-які емоції. «Смайлик», якщо подивитися на нього, повернувши голову на 90 градусів, – це личко, складене з цифр, букв, знаків пунктуації та інших клавіатурних символів [0]. На сьогоднішній день «смайлик» є, мабуть, найкращим способом передати почуття і емоції при віртуальному спілкуванні.

Набір основних знаків-«смайлів», які часто використовуються у мережевих текстах виглядає наступним чином:

:-) – найбільш розповсюджена посмішка, що позначає жарт або просто посмішку. Оскільки при скорописі доводиться скорочувати зміст слів і знаків, даний «смайл» у скороченому вигляді набуває форму :) або просто використовується дужка);

;) – підморгування, що означає азарт, флірт та всі інші дії, що відповідають підморгуванню людини в реальності;

:(– означає сумний вираз обличчя, засмучення з приводу чогось;

:I – міміка, що означає, що не все так погано, але і не дуже добре, неоднозначність в рішенні;

: -> – саркастичне зауваження, загрозна, різка, ехидна посмішка;

>; -> – підморгуюча грізна фізіономія;

(^_^) – горизонтальна посмішка, яка використовується рідко, в основному при флірті, для прояву оригінальності в спілкуванні [0].

На сьогодні на форумах, у месенджерах та чатах часто наявні «смайлики»-малюнки, які зображують людей, предмети, знаки тощо. Окрім того, інтернет користувачі активно використовують у якості засобів паралінгвістики картинки (у тому числі рухливі картинки gif-формату), фрагменти відео тощо. На письмі паралінгвістичними рисами володіють також різноманітні символи, які можуть використовуватися у мережевих

текстах. Наприклад, при спілкуванні з близьким другом часто можна зустріти використання знаку X – «kiss» – «цілую» або XOXOX – «hugs and kisses» – «цілую і обіймаю», R4U – «roses for you» або @} ~> ~> квітка троянда. Для англійського інтернет спілкування характерне також використання цифр або окремих літер, які вигідно відрізняють цілі склади або слова: 4u – for you, c u l8er – see you later, anyl – anyone, glad2cu – glad to see you і т. д. [0, с. 2].

Результати та їх обговорення. Електронний формат спілкування наближений до розмовного, однак у той же час характеризується й приналежністю до письмового мовлення. Він володіє низкою специфічних характеристик, які чітко виділяють його серед традиційних форм спілкування. Зокрема, інтернет спілкування має такі риси, як: міжособистісний або груповий характер; опосередкованість спілкування (у якості посередника виступає поштова служба, комп'ютер або інший технічний засіб); монологічність або діалогічність віртуального спілкування, можуть використовуватися і форми полілогу; здебільшого письмова форма спілкування, іноді – усна (завдяки можливостям онлайн трансляцій, прикріпленню звукових та відео-файлів тощо); стиль мови коливається від ділового до розмовного, аж до використання ненормативної лексики [0].

З одного боку, технічні нововведення розширюють можливості комунікантів: в разі прискорюються процеси передачі і отримання інформації, економиться час співрозмовників, є можливість прикріпити до повідомлення фото, відео та аудіо-матеріали, вести діалог відразу з декількома учасниками спілкування, також стало реальним бачити партнера по комунікації під час розмови. У зв'язку з тим, що письмова мова інтернет спілкування уподібнюється усній, на перше місце висувається швидкість передачі інформації, а не вираження ввічливого ставлення до адресата, з'являються нові принципи і закономірності спілкування.

Паралінгвістичні засоби, включаючи «смайли», часто замінюють в інтернет спілкуванні цілі слова чи речення. Частота використання і тип паралінгвістичних засобів залежить від тематики спілкування, контингенту учасників – так, вони найбільш поширені у чатах, неформальному дружньому спілкуванні, та майже відсутні в офіційному діловому листуванні. Використання паралінгвістичних засобів дозволяє забезпечити лаконічність, економію часу, а також компенсувати відсутність особистісної форми спілкування.

Висновки. У ході дослідження з'ясовано, що лексичний рівень позначений частим використанням аббревіатур і акронімів. Характерним є вживання лексики розмовного / неформального регістру. На словотвірному та морфологічному рівнях розглянуті активні процеси словотворення у мережі, використання аббревіатур, цифрових і буквених омофонів з метою економії лінгвістичних засобів. У рамках аналізу орфографічних особливостей електронного епістолярного стилю було проаналізовано явище аграматизму, у рамках якого виокремлено ератичне письмо, орфографічні спотворення та помилки у написанні деяких слів. Окрім лексичних змін, які з'явилися у новій формі комунікації – інтернет спілкуванні, для цього типу комунікації притаманне активне залучення паралінгвістичних засобів.

Зокрема, характерним є повернення людства до графічного елементу комунікації, відомого ще з часів наскальних малюнків чи давньоєгипетських ієрогліфів. Роль

таких паралінгвістичних засобів у текстах інтернет комунікацій виконують зображення, емоджі (смайли), а також орфографічні прийоми передачі інформації та емоцій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Важнік С. А. Три стихії байнету або прояв національної мовної самоідентифікації. Мінськ: ВТАА «Право і економіка», 2007. 55 с.
2. Makeev S. N., Zeynalov G. G., Makeev A. N., Makeeva N. N. «Смайл» как элемент интернет общения – современная интерпретация эмоций // Современные проблемы науки и образования. 2015. №1-2. URL: <https://www.science-education.ru/ru/article/view?id=20194> (20.11.2020).
3. Очерки развития смайлов. URL: <http://www.rusyaz.ru/is/ns/app1.html> (20.11.2020).
4. Правила спілкування в Інтернеті. Новини: Корисні поради. URL: <http://poradavam.pp.ua/4536-zagaln-pravila-splkuvannya-v-nternet.html> (20.11.2020).
5. Приставка Я. И. Лингвистические особенности интернет-коммуникации на английском языке // Сборник работ 67 научной конференции студентов и аспирантов Белорусского государственного университета. 17-20 мая 2010 г., Минск. В 3 ч. Ч.3. Минск, 2011. С. 250-251.
6. Словопедія. Стилiстичні терміни. URL: <http://slovopedia.org.ua/37/53392/251322.html> (20.11.2020).
7. Kimdall C. A. Study of the Most Common Misspelled Words. URL: <http://www.spellingsociety.org/journals> (20.11.2020).
8. Raymond E. The Jargon File, version 4.4.8. URL: <http://www.catb.org/~esr/jargon/> (20.11.2020).
9. Tagliamonte S. A., Derek D. Linguistic ruin? LOL! Instant messaging and teen language // American Speech, 2008. Vol. 83. №1. P. 3–34.

REFERENCES

1. Vaznik S.A. Three elements of baynet or a manifestation of national linguistic self-identification. Minsk: VTAA "Law and Economics", 2007. 55 p.
2. Makeev S.N., Zeynalov G.G., Makeev A.N., Makeeva N.N. "Smile" as an element of Internet communication – modern interpretation of emotions // Modern problems of science and education. 2015. No. 1-2. URL: <https://www.science-education.ru/ru/article/view?id=20194> (20.11.2020).
3. Essays on the development of smiles. URL: <http://www.rusyaz.ru/is/ns/app1.html> (20.11.2020).
4. Rules of communication on the Internet. News: Useful tips. URL: <http://poradavam.pp.ua/4536-zagaln-pravila-splkuvannya-v-nternet.html> (20.11.2020).
5. Prystavka Y. I. Linguistic features of Internet communication in English // Collection of works of 67 scientific conferences of students and graduate students of the Belarusian State University. May 17-20, 2010, Minsk. Part 3. Minsk, 2011. S. 250-251.
6. Slovopediya. Stylistic terms. URL: <http://slovopedia.org.ua/37/53392/251322.html> (20.11.2020).

Linguistics and paralinguistics in the context of Internet communication

Y. Lehkobyt

Abstract. The article considers the linguistic and paralinguistic features of Internet communication as the newest form of communication. The publication considers word-forming, morphological, lexical, grammatical, orthographic language levels and their features in the conditions of Internet communication. Paralinguistic characteristics of Internet communication are presented in the article on the basis of graphic elements, which include, first of all, emojis or "smilies" as a way of expressing emotions by non-verbal means without the ability of interlocutors to see each other directly in communication.

Keywords: *linguistics, paralinguistics, internet communication, electronic communication, emoji.*